

ECN 122 – definisjoner kap. 6 (med kommentarer)

[Y.xx] til høyre for hver definisjon viser til likningsnr. i kap Y. Mangler [Y.xx] er definisjonen ikke omtalt i kap. Y. På eksamen bruker vi terminologien/symbolbruken til Steigum (==> tidligere eksamensoppgaver ikke alltid direkte overførbare til dagens kurs basert på Steigum)

Noen sentrale begrep

Likevektslønn

Den (real)lønna som gjør tilbud (timeverk, månedsverk, årsverk) og etterspørsel (samme ... verk) av arbeidskraft lik: $T(w^*) = E(w^*) \Rightarrow w^*$ er likevektslønna.

Likevektslønna w^* = arbeidsproduktivitet (= produksjonsverdi / (mengde arb.innsats)).

Nominell lønn: W

Reallønn: $w = \frac{W}{P}$ der P er en prisindeks (ofte KPI). Reallønna måler kjøpekraft

Merknad: i basismodellen (lønn fastsettes av tilbud av og etterspørsel etter arbeidskraft) finnes det ikke arbeidsløse fordi alle som er villige til å jobbe for likevektslønna w^* har jobb.

Friksjonell arbeidsløse

ledighet pga. av flytting (tar tid å få seg jobb). Spes. aktuelt når den ene parten i et parforhold får høgt lønna arbeid på et sted så langt fra felles bopel at begge velger å flytte, og den andre parten blir gående ledig ei viss tid.

Strukturell arbeidsløse

Manglende samsvar mellom den kompetansen arbeidsgiverne etterspør og den kompetansen arbeidstakerne innehar (tilbyr).

Merknad: ofte langvarig arbeidsløse fordi det tar tid for de som er ledige å skaffe seg ønska kompetanse ==> den mest alvorlige forma for arbeidsløse.

Tariffavtale

Kollektiv avtale mellom representanter for arbeidsgiverne (arbeidsgiverorg. f.eks. NHO eller arbeidsgivere som ansetter mange, f.eks. Staten eller Kommunenes sentralforbund) og representanter for arbeidstakerne (fagforeninger f.eks. LO, YS eller Akademikerne). Omfatter arbeidsforhold (arbeidstid, skiftordninger osv.) og pensjon.

Merknad: Innholdet i tariffavtaler er også regulert av arbeidsmiljølovgivning.

Tarifflønn

Avtalt kollektiv (felles) lønn mellom representanter for arbeidsgiverne og representanter for arbeidstakerne i ulike sektorer.

Merknad: Tarifflønna fungerer som ei minstelønn ved at de som har tariffavtale ikke kan ha lågere lønn enn tarifflønna.

Frontfagsmodellen

Konkurransutsatt sektor(er) forhandler om lønn og arbeidsforhold **før** skjerma sektor(er) (= sektorer som ikke møter konkurranse fra utlandet). Begrunnelse for modellen: Viss skjerma

sektor hadde forhandla først, så kunne det føre til for sterk lønnsvekst for konkurranseutsatt sektor (som skal konkurrere kostnadmessig med utenlandske bedrifter/leverandører).

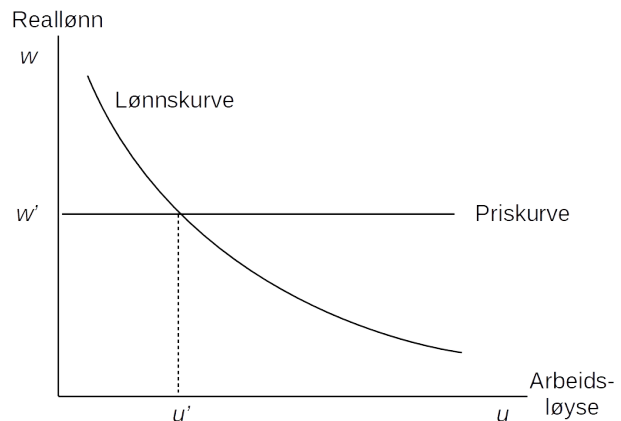
Pris- og lønnskurver

Alternativ modell for å beskrive lønnsfastsettelse i arbeidsmarkedene. Spesielt utvikla for å kunne analysere forhold som påvirker lønnsfastsettelse under forhandlinger. Består av to element:

Priskurva: $w = \frac{A}{1+m}$ (A : arbeidsproduktivitet, m : grad av konkurranse i varemarkedet)

Lønnskurva: $w = \frac{f A^e}{u} P^e$ (A^e : forventa arb.prod, u : arbeidsløyse, f : lønnspressfaktor, P^e : forventa produktpris, P : produktpris)

Likevekt: $u' = f(1+m) \frac{A^e P^e}{A P}$ (korrekte forventninger om arb.prod og produktpris ==> rød lik 1)

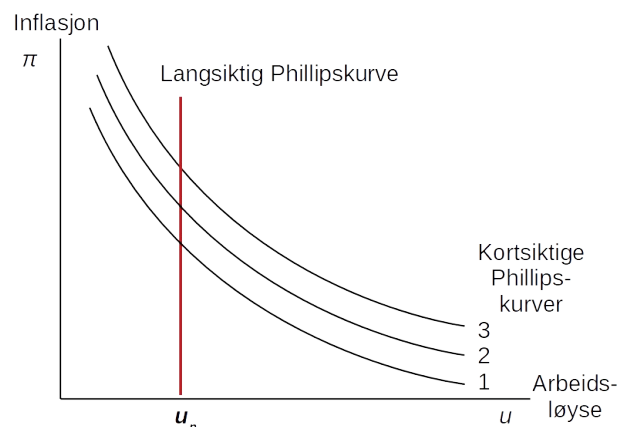
Phillipskurva

Empirisk estimert sammenheng mellom inflasjon og ledighetsrate. Litt forenkla: ved å velge høy inflasjon kan man redusere arbeidsløysa.

Skiller mellom kortsiktige og langsiktige Phillipskurver.

Kortsiktige Phillipskurver: Beskriver forholdet mellom inflasjon, π , og arbeidsløyse, u .

Langsiktig Phillipskurve: Loddrett strek i u_n , den lågste arbeidsløysa der inflasjon-arbeidsløyse forholdet fra de kortsiktige Phillipskurvene gjelder.

NAIRU

Ikke-akselererende inflasjon drivende arbeidsløyse (Non-accelerating inflation rate unemployment)

Den arbeidsløysa, u_n , som definerer den langsiktige Phillipskurva.

$u > u_n$: Det kortsiktige bytteforholdet eksisterer (følger de kortsiktige Phillipskurvene)

$u < u_n$: Det kortsiktige bytteforholdet eksisterer ikke, og inflasjonsdrivende politikk gir kun inflasjon, ikke auka aktivitet

Diskusjon om NAIRU (u_n) definerer strukturell arbeidsløyse i en økonomi, og om den er den lågste mulige arbeidsløysa ved ei gitt tid.